

UZAK YERLERE DUYULAN ÖZLEM

Roy Jacobsen'in 'Beyaz Deniz'i soğuk, beyaz ve yalın; birisi doğa birisi bir kadın, iki sert ve güçlü kahramanın başrolde olduğu bir roman

Sinem DÖNMEZ/ snmdnmz@gmail.com

Almanca'da "Fernweh" kelimesi, hiç bilmediğin, gitmediğin, görmediğin uzakta yerlere duyulan özlem için kullanılıyor. Roy Jacobsen'in "Beyaz Deniz"ini bir kelimeyle özetlemek istesem işte bu Almanca sözcüğü seçerdim. Jacobsen, Man Booker Ödülü'ne aday yazarlardan biri. İsmi biraz tanıdık geliyorsa, "Valhalla Rising" filminin senaristlerinden aynı zamanda.

"Görülmeyenler" ile başlayan o Norveç adasındaki ailenin hikayesi, kızları Ingrid'in öyküsüyle devam ediyor bu romanda. Annesinden kadınlığı, babasından erkekliliği öğrenmiş, sırayla her ikisinin de yerine geçebilmiş, herhangi bir şeyden korkacağını, herhangi bir şeye gücü yetmeyeceğini, mesela hiç ağlamayacağını düşündüğünüz biri Ingrid.

Norveç'te küçücük adalarda tek başlarına yaşayan aileler varmış. Roy Jacobsen bir röportajında "Saate ihtiyacınız yoktur orada çünkü zamanı mevsimlerle ölçersiniz" diyor. Adalı kadınlar balık temizlemezmiş. Ingrid'in öyküsü, balık temizlerken başlıyor. Sonra büyüdüğü yere geri dönüyor. Doğduğu, yetişkin ve güçlü bir kadın olduğu yere, soyadıyla aynı olan Barroy adasına.

Gerçek saat gökyüzünde

Roman harika ama bunu dilimize bu kadar nefis bir şekilde çeviren Deniz Canefe'nin çevirisi su gibi. Ingrid rehin verdiği saati geri alıyor önce. Gün bitip yenisi başladı mı bilmek için. Saati kurarken saatin kaç olduğunu bilmiyor, çünkü önemi de yok. Gerçek saat evdeki tik tak sesi çıkaran değil; dışarıda, gökyüzünde çünkü. Bir adada tek başına yürüdüğünüzü, sadece denizin ve

ayaklarınızın sesini duyduğunuzu, bunu bir tek gün değil, günlerde böyle yaşadığımızı düşünün. O sessizliği hayal bile edemiyorum. Kışın sayfiye

yerlerinin ıssızlığını çok severim, ama insanın canına tak eden bir ıssızlıktır ve geçicidir. Burada geçmiyor. Ingrid, balık tutarken cesetler bulmaya başlıyor. Yıl 1944. Savaş sürüyor. İşte o cesetleri bulduğu gün, bir bakıyor ki, artık adada tek başına değil. Nefes alan bir adam buluyor. Adamı yaşıyor

Ingrid, her gün ömrüne bir gün ekliyor. Tek başlıktan iki kişilik bir yaşama geçiyorlar. Biri Norveççe diğeri Rusça konuşuyor ve anlaşıyorlar. Birbirine muhtaçlığın, o muhtaçlıktan gelen anlama yetisinin daha yalın, daha iyi bir anlatımını okumamışım. Çoktan ihtiyarlayıp bir evin içinde yalnız kalmış bir karı kocanın, koskoca evde değil de, adadaki yaşantısı gibi.

Doğa da bir karakter

Roy Jacobsen kocaman bir evren kurmuş o soğuk denizin kenarında. İçinizi titreten yalınlıktaki doğayı da kahramanlar arasında saymamız gerekiyor. Doğadan bağımsız düşünemeyeceğiniz, insanı küçücük hissettiren bir roman "Beyaz Deniz". Rüzgarın, güneşin, yağmurun hayata direkt etkisi olduğu, doğayla devinen, doğanın karakterini inşa ettiği insanların hikayesi bu.

BİR CÜMLE

Bir adalının kafası ve elleri neyle uğraşırsa uğraşsın gözleri durmadan arar.